

Podczas realizacji projektu „Dzwony, dzwonki, dzwoneczki” zebraliśmy wiele ciekawych informacji na temat historii dzwonów.

Za ojczyznę dzwonów uważa się Azję. Najstarszy zachowany egzemplarz datowany jest na IX wiek p.n.e. W kręgu kultury chrześcijańskiej dzwony pojawiły się na początku VII wieku. Ich głosem zwoływano wiernych na nabożeństwa i modlitwy, obwieszczano początek i koniec ważnych okresów liturgicznych. Do celów świeckich zaczęto używać dzwonów dopiero około IX stulecia. Ostrzegały przed nadejściem wroga, wieściły pożar, klęski żywiołowe i epidemie, ogłaszały ważne dla społeczności wydarzenia.

Najsłynniejsze dzwony w Europie to prawdziwe giganty! W Moskwie stoi „Car Kałakoł”, ważący ok. 200 ton. Nigdy nie został zawieszony, gdyż pękł podczas odlewania. W Kolonii wisi „Święty Piotr” o wadze 26 t., a w Wiedniu „Pummerin”- 23 t., który został odlany z tureckich armat zdobytych podczas Odsieczy Wiedeńskiej.

W Polsce największym dzwonem jest „Maryja Bogurodzica” w Licheniu o masie 19 t., a największym średniowiecznym dzwonem (ponad 7 ton), który nadal jest używany jest „Tuba Dei” w Toruniu. Najbardziej znany jest w Polsce „Zygmunt” (z 1520r.), dzwon z katedry wawelskiej, który dzwoni tylko podczas ważnych dla Polaków wydarzeń.

Do zabytkowych dzwonów trudno jest dotrzeć. Zwykle wiszą zamknięte w wieżach, gdzieś wysoko ponad naszymi głowami i poza zasięgiem wzroku.

W Chorzelowie zabytkowe dzwony można zobaczyć na ganku plebanii, gdzie zostały umieszczone po zdjęciu ich z wieży kościelnej. To właśnie ich historię chcieliśmy poznać.

Parafia w Chorzelowie powstała prawdopodobnie w 2. poł. XIII w., pierwsza wzmianka o tutejszym kościele pochodzi z 1326 r. W 1526 r. biskup krakowski Piotr Tomicki zniósł parafię i przyłączył ją do prepozytury w Mielcu. Przed rokiem 1566 w Chorzelowie został zbudowany, przez Tomasza Oborskiego biskupa sufragana krakowskiego, nowy kościół drewniany z wieżą oraz murowaną kaplicą i zakrystią. Konsekracja nastąpiła dopiero w 1596 roku. W 1637 r. został zbudowany trzeci już budynek kościoła. Dopiero w 1854 r. biskup tarnowski Alojzy Pakulski przywrócił w Chorzelowie prawa parafialne. Drewniany kościół przetrwał kilka wojen i został rozebrany po wzniesieniu obecnego w 1907 r. Nowy budynek, według projektu Teodora Talowskiego, wzniesiono z cegły w stylu neogotyckim.

Nie wiemy, kto dzwony ufundował ani z jakiej okazji. Wiemy, że jest ich dwa i są bardzo stare. Mniejszy ma osobliwy kształt, typowy dla dzwonów średniowiecznych i nie ma datowania ani imienia. Większy dzwon o imieniu „Maria” posiada trzy ozdobne plakietki przedstawiające Ukrzyżowanie i łacińską inskrypcję: Sancti dei omne intercedite pro nostra omnium que salute, co można przetłumaczyć: „Wszyscy święci boży wstawiajcie się za nami wszystkimi”. Napis zawiera również datę M CCCC LXXX V (1485). Kilkakrotnie dzwony były przenoszone, gdy dokonywano przebudowy kościoła w Chorzelowie, aż zawisły w dzwonnicy obecnego obiektu - w 1907 roku. Ciekawe jest, że udało się im przetrwać tyle wojen, gdyż z uwagi na zawartość cennych matali dzwony padały ofiarą rekwizycji na cele wojenne.

Przetapiano je na działa, a w nowszych czasach na różny sprzęt wojskowy. Dlatego w Polsce, doświadczanej wielokrotnie przez wojny, nie zachowało się zbyt wiele starych dzwonów. Wiemy, że w czasie I wojny światowej władze austriackie zwoływały nasze dzwony z rekwizycji, z powodu ich zabytkowego charakteru. Po odzyskaniu niepodległości w 1924 r. większy dzwon

został wpisany, na wniosek konserwatora, do rejestru zabytków. Podczas II wojny światowej władze niemieckie zarekwirowały większość dzwonów z Generalnego Gubernatorstwa. Tylko dzwonom o niezwykle historycznej wartości mogło być przyznane zwolnienie z tego obowiązku. Dzwony w Chorzelowie ocalały. W latach 60-tch okazało się, że pęka jarzmo większego dzwonu. Konserwator zabytków piętrzył problemy, a parafii nie było stać na taką naprawę. Zebrano pieniądze i na wieży zawisły nowe dzwony, a stare przeniesiono na plebanię.

Gabriela Naprawa, Aleksandra Maziarz, Diana Fudali,
Sylwia Czekaj, Renata Wojnarowska, Konrad Sosiński

[zobacz galerię](#)